

14. søndag efter Trinitatis

Tid og sted: 6/9 2015, kl. 9 i Jerlev (og kl. 10.30 i Ødsted)

Salmevalg

749: I østen stiger solen op

299: Ånd over ånder, kom ned fra det høje

42: I underværkers land jeg bor

728: Du gav mig, o Herre, en lod af din jord

14: Tænk, at livet koster livet

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas

Under sin vandring mod Jerusalem fulgte Jesus grænsen mellem Samaria og Galilæa. Da han var på vej ind i en landsby, mødte han ti spedalske; de blev stående langt fra ham og råbte: "Jesus, Mester, forbarm dig over os!" Da han så dem, sagde han: "Gå hen og bliv undersøgt af præsterne!" Og mens de var på vej derhen, blev de rene. Men én af dem vendte tilbage, da han så, at han var helbredt. Han priste Gud med høj røst og kastede sig på sit ansigt for Jesu fødder og takkede ham; og det var en

samaritaner. Jesus spurgte: ”Var der ikke ti, der blev rene? Hvor er de ni? Er det kun den fremmede, der er vendt tilbage for at give Gud æren?” Og han sagde til ham: ”Stå op og gå herfra! Din tro har frelst dig.”

Prædiken

Høsten er så vidunderlig en tid med rigdomme, der er så store, at det kommer bag på os hvert eneste år. Vi har en solbærbusk i haven. Den bærer så mange solbær, at jeg ikke aner, hvad jeg skal stille op med dem. Vi kan ikke spise så meget marmelade på et år! I haven bugner træerne med de skønneste efterårsfrugter, æbler, pærer, blommer, mirabelle og så videre. Grenene tynges mod jorden af de mange frugter, og det er et under, at de træer, der stod golde i vinter – uden et eneste blad – har blomster i foråret, har fået små frugter, der langsomt har modnet sig hen over sommeren, og nu varer det ikke længe, før vi kan plukke dem. Når jeg kigger på de træer føler jeg mig rigtig rig.

Så i går satte jeg mig ind i stuen og kiggede ud af vinduet. Og så tænkte jeg: Hvad skal jeg gøre med al den frugt? Det meste af den falder til jorden og rådner. Orme, fugle og hvepse fortærer frugten, og al den rigdom forsvinder som sand mellem fingrene på mig. Hvordan bevarer jeg min rigdom?

Jeg har købt en saftpresser. Den står lige nu og venter på, at jeg får tid til at plukke frugten, knuse den, hælde den i presseren, og så endelig bearbejde saften, så den kan holde mere end et par dage. Det er ikke uden en vis sørgmodighed, at jeg tænker disse tanker, for den rigdom, der er så stor i september og oktober, er også meget flygtig, og jeg skal bruge min tid godt og effektivt, hvis den rigdom også skal komme mig til gode i vintermånederne.

Og mens jeg sidder der og tænker, går det op for mig, at det ikke kun er rigdommen, der forsvinder, for mens jeg er ved planlægge, hvordan jeg skal bevare al den rigdom, forsvinder også taknemligheden som sand mellem fingrene på mig. Også taknemligheden er flygtig. Jeg er i mine tanker der i stuen, mens jeg kigger ud af vinduet,

allerede langt væk fra den umiddelbare glæde og taknemlighed, jeg følte, da jeg gik i haven og betragtede de bugnende frugttræer og bærbuske.

Min bekymring er kun en lille fjollet hverdagsbekymring. Den handler kun om en ganske lille del af min verden og griber derfor ikke ned i de eksistentielle lag af mit liv. Den grundlæggende glæde og taknemlighed, der strømmer som en stille og bred flod under mine følelser bliver ikke så forstyrret, at jeg mærker glæden forsvinde ud af mit liv. Alligevel er min bekymring et fint billede på, hvordan jeg også i forhold til vigtigere oplevelser og livsomvæltninger kan glemme taknemligheden og glæden, fordi jeg bliver bange for, at den glider mig af hænde. Og måske er mine reaktioner i forhold til de små ting, et spejl af mine reaktioner når det drejer sig om mine eksistentielle livsvilkår?

I Goethes skuespil om Dr. Faust, indgår denne succesfulde videnskabsmand, Heinrich Faust, en aftale med djævelen, der i spillet bærer navnet Mefisto. Djævelen vil stå i Fausts tjeneste og hjælpe Faust til at opfylde sine længsler og

søge sin lykke. For Faust er helt og aldeles utilfreds med sit liv – som videnskabsmand føler han, at han mangler indsigt og han opnår ikke de resultater, han længes efter, og som menneske er han ikke i stand til at nyde livet i dets fylde. Til gengæld for djævelens hjælp lover Faust, at djævelen må tage hans liv, den dag han udtaler ordene: Hvis jeg til nuet skulle sige: / forbliv dog her, du er så skøn! / Så før mig blot til dødens rige / det bliver da min sidste løn.

Faust og Mefisto går i gang med at opfylde Fausts længsler og søge hans lykke. Og det går godt til at begynde med. Med en trylledrik forvandler Mefisto Faust til en yderst talentfuld forsker og en charmerende ung mand. Kort efter forelsker Faust sig i den unge kvinde, Gretchen. Og ved hjælp af Mefistos list falder Gretchen også for Faust, og vejen er nu banet for det unge par. Men alt går galt. Den djævelske list giver bagslag. En sovemedicin, der var beregnet til at lulle Gretchens mor i søvn, så de kunne mødes hemmeligt, viser sig at være en dødelig gift. Mens moderen dør bliver Gretchen gravid. Da Gretchens bror

erfarer det, vil han hævne sig på Faust, men da det kommer til håndgemæng, ender det med, at Faust stikker et sværd i Gretchens bror, og han dør også. Faust og Mefisto må nu flygte bort fra byen, og Gretchen føder deres barn, mens sorgen over moren og broren stadig sidder i hende, og hun er forladt af Faust. Hun ender med at blive vanvittig, og i sit vanvid drukner hun barnet. Gretchen dømmes til døden og mens hun sidder i fængselskælderen forsøger Faust og Mefisto at befri hende. Det lykkes næsten for Faust, men da Gretchen ser, at Mefisto er med ham, beslutter hun sig for, at hun hellere vil dø, og da griber Gud ind og frelser hende.

Sådan går det i første del af Goethes Faust. I anden del fortsætter forviklingerne med at ødelægge det hele for Faust, og den evindelige stræben efter at få mere, at besidde kærligheden, at få magt over hele jorden og alle elementer ender med, at Faust aldrig nogensinde bliver lykkelig.

Og hvorfor så ikke det. Fordi han ikke vil acceptere sine begrænsninger. Han vil ikke acceptere, at der er noget,

han ikke kan, og noget han ikke forstår. Og han vil slet ikke give Gud æren for et liv, som han ikke synes, er værd at leve. Faust er på en vandring, der kun kan ende i tragedie, fordi han ikke vil holde inde med sin stræben, før han kan alt. Han tager små skridt hen imod fuldkommenheden, men efter hvert eneste skridt opdager han, at der altid er længere at gå. Men det er ikke kun det, at han ikke vil acceptere sine begrænsninger. Hans bestræbelser skrider fremad, men de midler, han lader Mefisto benytte sig af, forvrænger virkeligheden; Faust forsøger at forme virkeligheden efter sine egne behov, og i den proces bliver han skrupelløs.

Vores problem er, at vi ofte kun ser begrænsningerne. Vi ser ikke de muligheder, der altid kun kan udfolde sig inden for de grænser, der er sat for os. Begrænsningerne hænger i virkeligheden tæt sammen med vores livsmuligheder. I mange tilfælde er det to forskellige perspektiver på det samme liv. En gift kan brede sig inden i os, hvor vi smittes med utilfredshed, eller hvor vi søger at

fastholde og formere, vores livsmuligheder, fordi vi ikke har tillid til, at de bliver skænket os igen og igen.

Fortællingen om Jesus, der helbreder ti spedalske, er en meget elegant beskrivelse af, hvordan vi reagerer på de livsmuligheder, vi får. For at forstå lignelsen, er det vigtigt at forstå de spedalskes livssituation. Spedalskhed blev anset for en uren sygdom. Grænsen mellem uren i fysisk og kultisk forstand var ikke klar, og spedalskhed var derfor uforeneligt med et fromt liv, det vil sige et liv på lige vilkår med andre mennesker. Spedalskhed blev på den måde en straf, og de spedalske levede ofte i små kolonier uden for byerne – udstødt af samfundet. Da Jesus helbreder de spedalske betyder det ikke blot, at de ikke længere lider under sygdommen; det betyder også, at de kan vende tilbage til familien og samfundet. Det er en stor omvæltning for de helbredte. Fra et liv på kanten af tilværelsen til en ny begyndelse, nye muligheder for at udleve drømme og håb, nye muligheder for at gøre sig gældende som andet, end et menneske, der er overflødig.

Vi ved ikke, hvad de ni helbredte spedalske bruger deres ny vundne muligheder til, men vi kan nemt gennemskue, at taknemlighed over for Jesus var på sin plads. Kun en enkelt helbredt vender tilbage for at takke Jesus; og han er en fremmed mand, en samaritaner, der ikke lever med den samme gudhengivenhed som israelitterne. Jesus undrer sig. Hvorfor er det kun den fremmede, der vender tilbage? Jeg tror, at vi dermed skal forstå, at den fremmede er en anden; for at vi ikke skal blive *selvhøjtidelige* i vores taknemlighed, og derpå fordømme de ni andre helbredte, der ikke udtrykte taknemlighed.

Der er ellers nok at være taknemlig over. Ser vi rundt i verden, og følger vi med i nyhederne, så får vi snart et indtryk af, at det ser meget sort ud på jorden, og at nøden, sulten, sygdommen og døden, er magter, der hærger vores klode og ødelægger mange liv. Men hvis vi så alt, så tror jeg, vi ville opdage, at der sker meget mere godt end ondt. Hele tiden og hver dag sker der små ting imellem folk som aldrig bliver nyhedsstof, men som vidner om at vi for det meste møder hinanden med tillid, og at vi for det

meste gengælder tillid med ærlighed. For det meste har vi nogen, der kan tage sig af os – hvis vi ønsker det. Det er en stor kunst; at blive mindet om alt det, vi er givet og bliver givet, som vi modtager af naturen og fra vores venner og familie. Det skal lære os at gå ud i verden fulde af taknemlighed og tillid til, at der er og bliver sørget for os.

Det er vores valg, om vi vil tage imod livet i taknemlighed eller tage det som en selvfølge. Men livet kommer ikke ud af det blå. Der står en skaber bag. Det er en skaber, der ødsler med livsmulighederne; det er en skaber, der helbreder ti spedalske, vel vidende, at kun én vil vende tilbage og takke ham. Det er en barmhjertig og nådig skaber, der ikke gengælder os vore synder, og ikke lønner os efter vor skyld: ”Så høj som himlen er over jorden, så stor er hans nåde mod dem, der frygter ham; så langt som øst ligger fra vest, så langt har han fjernet vore synder fra os. Som en far er barmhjertig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod alle, der er blevet hans børn.”